

PUBLICATIONS
**Institute of Archaeology of the Czech Academy
of Sciences, Brno**

The book catalogue presents ARÚB
publications available in April 2024.

Contents

Foreword	2
Dolní Věstonice Studies	3
Studien zum Burgwall von Mikulčice	7
Mikulčice-Guide Series	11
Other publications	15
Přehled výzkumů journal	42

Foreword

Editorial and publishing activities have a long tradition at ARÚB and have existed de-facto since the beginnings of the institute. The comprehensive editorial concept is based on the continuity of several editorial series ranging from purely scientific works to popularisation and presentation outputs. The pivotal activity is the publication of the peer-reviewed journal *Přehled výzkumů*, which is indexed by the Scopus database. The publishing is financed from multiple sources. The three most important are the institute's overheads, grant financing and funds from the Editorial Board of the Czech Academy of Sciences.

ARÚB publishes seven independent book series:

Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno (Written Works of the Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences, Brno) — the basic editorial series of the institute. Scientific monographs are published as the basic publication outputs of the teams or individual researchers, both from ARÚB and externally.

Studie Archeologického ústavu AV ČR, Brno (Studies of the Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences, Brno) — small-format publications focused primarily on the publication of archaeological material.

Dolnověstonické studie (DVS; Dolní Věstonice Studies) — the series publishes key materials on interdisciplinary research of the Paleolithic sites in the foothills of the Pavlov Hills and on Paleolithic and Mesolithic research on a global scale.

Studien zum Burgwall von Mikulčice (SBM; Mikulčice Stronghold Studies) — the series publishes thematically focused blocks of contributions on issues related to the Slavic stronghold in Mikulčice and its hinterland.

Internationale Tagungen in Mikulčice (ITM; International Conferences in Mikulčice) — the proceedings devoted to the publication of contributions from the international conferences in Mikulčice that are organised on selected issues of the Early Middle Ages research in Central Europe.

Mikulčice-průvodce (Mikulčice-Guide Series) — a popularisation series that presents the results of archaeological research in Mikulčice in an attractive form to the general public.

Flussarchäologie in Mikulčice (River Archaeology in Mikulčice) — a series specialising in the phenomenon of water in the context of Great Moravian Mikulčice.

Přehled výzkumů (Overview of Research) — archaeological peer-reviewed journal indexed by the Scopus database. The journal is published twice a year and covers periods from the Paleolithic to the 20th century in Central Europe.

Joint publications — ARÚB occasionally collaborates on the publication of books with other archaeological institutions and renowned domestic and foreign publishing houses. ARÚB also participates in the publication of the *Archaeologia Historica* journal, which is published twice a year.

A. Nemergut – M. Novák et al.

Solving Stone Age puzzles: From artefacts and sites towards archaeological interpretations

Brno: ARÚB 2024, 372 p.

ISBN 978-80-7524-080-4, ISBN 978-80-7524-081-1 (online ; pdf),

DOI 10.47382/dvs_26

(Dolní Věstonice Studies 26)

The book will be published in April 2024.

Kolektivní monografie přináší osmnáct příspěvků z pera předních střeoevropských specialistů na paleolitickou archeologii, kvartérní geologii, antropologii, paleoekologii a další příbuzné obory studující pleistocén a holocén. Jednotlivé kapitoly, prezentující informace z nových výzkumů, výsledky analýz, nebo nově publikované studie, pokrývají různé oblasti a témata související s interdisciplinárním výzkumem doby kamenné ve střední Evropě (zdroje kamenných surovin, technologie výroby artefaktů, sídelní a subsistenční strategie, chronologické vztahy, paleoekologické rekonstrukce). I když autoři využívají různé přístupy a metody, spojujícím prvkem této pestré mozaiky je snaha ukázat, jak lze různými způsoby interpretovat a vykládat široké spektrum archeologických pramenů a jak je využít pro další bádání. V tomto smyslu představují archeologické výklady a interpretace fascinující a nikdy nekončící cestu za poznáním naší minulosti.

The collective monograph presents eighteen contributions from leading Central European specialists in Paleolithic archaeology, Quaternary geology, anthropology, paleoecology, and other related fields studying the Pleistocene and Holocene. Individual chapters, presenting information from new research, results of the analyses, or newly published studies, cover various areas and topics related to the interdisciplinary research of the Stone Age in Central Europe (sources of stone raw materials, the technology of artefact production, settlement and subsistence strategies, chronological relationships, and paleoecological reconstructions). Although the authors use different approaches and methods in their works, the unifying element of this colourful mosaic is the effort to show how a wide range of archaeological sources can be interpreted and explained in different ways and how they can be used for further research. In this sense, archaeological explanations and interpretations represent a fascinating and never-ending journey of learning about our past.

P. Šída – P. Pokorný (eds.)

Mezolit severních Čech III.

Vývoj pravěké krajiny Českého ráje: Vegetace, fauna, lidé

Brno: ARÚB 2020, 600 p.

ISBN 978-80-7524-036-1

(Dolní Věstonice Studies 25)

890 Kč / 35 EUR

Těžiště práce je zaměřeno na lovecko-sběračské osídlení oblasti, především na jeho mezolitickou periodu. Velký důraz je kladen na kombinaci archeologických a přírodovědných metod, sledujících proměny přírodního prostředí oblasti. Díky tomuto výzkumu máme podrobnou představu o vývoji přírodního prostředí, především vegetace, která přímo ovlivňovala život člověka. Poprvé tak byl v Čechách definován pozdní mezolit, etapa soužití lovecko-sběračských společenství se zemědělskou neolitickou populací. Pozornost je věnována i vývoji osídlení pískovcových skalních měst v období mladšího pravěku. Nově byla také prokázána dominance pastevectví uvnitř málo úrodných lesů. Podstatnou část knihy tvoří přehledný katalog jednotlivých nalezišť a jejich moderní dokumentace.

The book examines the hunter-gatherer occupation in the region with the primary focus on the Mesolithic period. The major emphasis is on the combination of archaeological and natural science methods of research, which is aimed at the local environmental transformations. As a result, we now have a detailed idea of the development of the environment, especially vegetation, which directly affected the life of prehistoric populations. For the first time, it is possible to define the Late Mesolithic period – the time when hunter-gatherer communities lived side-by-side with the Neolithic agricultural population. Attention is also focused on the settlement development of sandstone rock towns in later prehistory. The dominance of pastoralism within sparsely fertile forests is newly proven. A significant part of the book is a catalogue with studied sites and their documentation.

P. Škrdla

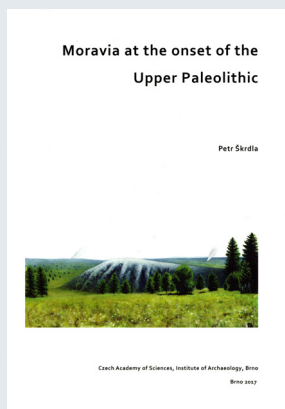
Moravia at the onset of the Upper Paleolithic

Brno: ARÚB 2017, 159 p.

ISBN 978-80-7524-011-8

(Dolní Věstonice Studies 23)

350 Kč / 14 EUR

Publikace shrnuje poznatky o období, během kterého nově přichozí anatomicky moderní lidé převládli nad lokálními neandertálci. Tento proces je sledován v širším eurasijském kontextu se zaměřením na území Moravy s vysokou hustotou systematicky zkoumaných archeologických nalezišť z počáteční fáze mladého paleolitu. Informace shromážděné během několika posledních dekad byly dosud publikovány roztržitě v řadě periodik a knih. Autor si proto klade za cíl souhrnně zpřístupnit čtenáři všechny jemu dostupné informace na jednom místě a v anglickém jazyce. Na závěr je předložen hypotetický kulturní evoluční model založený na aktuálních poznatcích.

The publication summarises the findings from the period when anatomically modern humans predominated over local Neanderthals. This process is studied in a broader Eurasian context with a focus on the territory of Moravia with a high density of systematically excavated archaeological sites from the initial phase of the Upper Paleolithic. The information gathered over the last few decades has to date only been published fragmentarily in a number of journals and books. Therefore, the author aims to provide all the available information to the reader in one place and in English. The conclusion of the book proposes a hypothetical cultural evolutionary model based on current knowledge.

J. A. Svoboda (ed.)

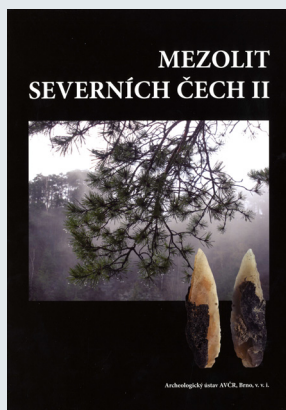
Mezolit severních Čech II. Komplexní výzkum skalních přehisů na Českolipsku a Děčínsku, 2003–2015

Brno: ARÚB 2017, 247 p.

ISBN 978-80-7524-005-7

(Dolní Věstonice Studies 22)

600 Kč / 23 EUR

Detailní průzkum dvou regionů severních Čech kombinuje výsledky poznání pískovcové krajiny (vegetace, fauna) pozdního glaciálu a holocénu v kontextu mezolitického osídlení. Strategie archeologických výzkumů ve své 2. fázi (2003–2015) umožnila získat s malým rozsahem výkopů maximum informací, které neslouží pouze vědeckým účelům, ale stávají se také součástí obecného vnímání a ochrany unikátní krajiny. Publikace přispívá k diskusi týkající se mezolitu na evropské úrovni: struktury osídlení, lovecko-sběračských adaptací a specializací, vzácných antropologických nálezů a konečně i komplexní problematiky zániku a vztahu k následujícímu neolitu.

Detailed research into the two Northern Bohemian regions combines the environmental records (vegetation, fauna) of the Late Glacial and Holocene sandstone landscape in the context of the Mesolithic occupation. The archaeological fieldwork strategy in its second phase (2003–2015), including small-scale excavations, made it possible to gather the maximum information. Such findings not only served for scientific purposes but also became part of the general perception and protection of the unique landscape. The presented publication contributes to the discussion about the Mesolithic period on the European level: the settlement structure, hunter-gatherer adaptations and specialisations, unique anthropological finds, and finally a complex study of its demise and relation to the succeeding Neolithic period.

M. Hladík – M. Mazuch – M. Látková

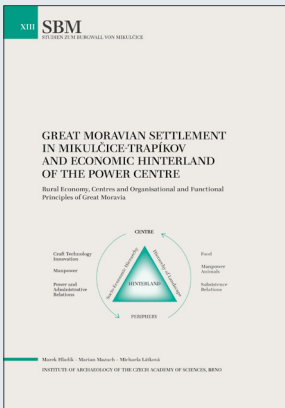
Great Moravian Settlement in Mikulčice-Trapíkov and Economic Hinterland of the Power Centre. Rural Economy, Centres and Organisational and Functional Principles of Great Moravia

Brno: ARÚB 2022, 221 p.

ISBN 978-80-7524-027-9

(Studien zum Burgwall von Mikulčice XIII, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 62)

500 Kč / 20 EUR

V okrajové zóně raně středověké centrální aglomerace Mikulčice-Valy byla na písčité duně odkryta v letech 2010–2015 část velkomoravského sídliště a pohřebiště. Publikace předkládá výsledky terénního výzkumu na poloze Trapíkov a jejich interpretaci, jež umožnila prohloubit poznání socio-ekonomických vztahů společnosti 9.–10. století. Na základě výsledků interdisciplinárního výzkumu (archeologie, archeobotaniky, archeozoologie, geoarcheologie, radiokarbového datování, izotopových analýz a antropologie) prezentují autoři archeologický model vztahů velkomoravských center s jejich hospodářským zázemím a diskutují základní parametry rurální ekonomiky a organizační a funkční principy Velké Moravy.

A part of the Great Moravian settlement and cemetery was excavated in 2010–2014 on the sand dune in the peripheral zone of the early medieval central agglomeration of Mikulčice-Valy. The presented publication provides the results of archaeological fieldwork at the Trapíkov site and an interpretation of the data, which expands the knowledge of the socio-economic relationships of the 9th–10th-century society. Based on the results of the interdisciplinary research (archaeology, archaeobotany, archaeozoology, geoarchaeology, radiocarbon dating, isotope analyses and anthropology), the authors present the archaeological model of the relationships between the Great Moravian centres and their economic hinterland and discuss the basic parameters of the rural economy along with the organisational and functional principles of Great Moravia.

Z. Klanica – B. Kavánová – P. Kouřil – Š. Ungerman

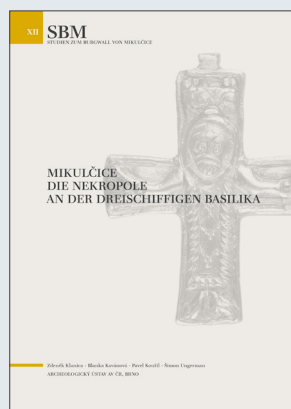
Mikulčice – Die Nekropole an der dreischiffigen Basilika

Brno: ARÚB 2019, 413 p.

ISBN 978-80-7524-019-4

(Studien zum Burgwall von Mikulčice XII, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 58)

650 Kč / 25 EUR

Publikace prezentuje pohřebiště kolem trojlodní baziliky (3. kostel) na raně středověkém hradišti v Mikulčicích. Nekropole, čítající 562 hrobů, je největší na lokalitě. Je na něm pochována početná skupina dospělých i dětí, náležejících k elitě tehdejší velkomoravské společnosti (9./10. století). Prokazuje to jak nákladná konstrukce mnoha hrobů, tak i jejich bohatá výbava. Pohřby se nacházejí nejen v přilehlém venkovním prostoru, ale i v interiéru sakrální stavby. Kniha přináší základní informace týkající se okolností archeologického výzkumu, způsobu jeho dokumentace i postupu a zpracování nálezového fondu. Klíčovou část tvoří katalog s vyčerpávajícími popisy a kresbami hrobů, nalezených artefaktů a vybranou terénní fotodokumentací.

The publication presents the cemetery near the three-nave basilica (Church 3) at the early medieval stronghold in Mikulčice. This burial ground, which contains 562 graves, is the largest at the site. A great number of adults and children associated with the elite strata of the Great Moravian population (9th–10th century) were buried there. The elite character of this group of buried individuals is evidenced by the costly grave construction and rich grave goods. The burials were situated both in the cemetery and inside the sacral building. The book provides information about the excavation, the documentation method and the processing of the archaeological material. The key part of the publication is the catalogue with an exhaustive list of graves and finds, including their description, drawing and photo documentation.

M. Látková

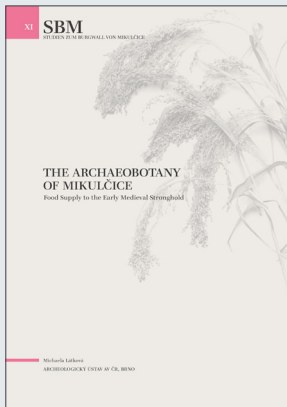
The Archaeobotany of Mikulčice. Food Supply to the Early Medieval Stronghold

Brno: ARÚB 2017, 244 p.

ISBN 978-80-7524-007-1

(Studien zum Burgwall von Mikulčice XI, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 55)

500 Kč / 20 EUR

Monografické dílo se zabývá hodnocením archeobotanických dat získaných z nových archeologických výzkumů v prostoru mikulčicko-kopčanské sídelní aglomerace v období let 2005–2014. Díky intenzivnímu odběru vzorků v terénu a aplikaci nejmodernějších technik extrakce rostlinných makrozbytků z archeologických uloženin se podařilo shromáždit rozsáhlý, a z hlediska původu značně diferencovaný, archeobotanický soubor. Detailní znalosti o archeologickém kontextu vzorků umožnily aplikovat sérii tafonomických, matematických a ekologických analýz. Výsledná studie se dotýká otázek produkce zemědělských plodin a zásobování sídelní aglomerace potravinami rostlinného původu.

The monograph evaluates archaeobotanical data recovered from the archaeological sites in the area of the Mikulčice-Kopčany settlement agglomeration during the excavations conducted between 2005 and 2014. Through intensive sampling of the excavated area and the application of state-of-the-art techniques for the extraction of plant macroremains from archaeological deposits, it was possible to collect a vast archaeobotanical assemblage that was substantially varied in terms of the origin of the samples. Detailed knowledge of the archaeological context of the samples enabled to conduct taphonomic, mathematic and ecological analyses. The study addresses the production of crops and the supply of the settlement agglomeration with foodstuffs of plant origin.

L. Poláček – A. Bartošková – M. Mazuch – M. Hladík – M. Látková – M. Hajnalová

Das Suburbium des Burgwalls von Mikulčice

Brno: ARÚB 2019, 485 p.

ISBN 978-80-86023-00-7

(Studien zum Burgwall von Mikulčice IX, Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 40)

500 Kč / 20 EUR

Devátý svazek SBM prezentuje poprvé v rámci této ediční řady pramenné zpracování archeologické nálezové situace jedné významné, přirozeně vymezené složky mikulčické raně středověké aglomerace – suburbia (podhradí). Na základě kritické post-exkavační analýzy starších (1954–1992) i několika nedávných terénních výzkumů přináší kniha aktuální, relativně reprezentativní archeologický obraz osídlení podhradí Mikulčic, doplněný o výpověď archeobotanických analýz. Přispívá tak k poznání tzv. vedlejších areálů raně středověkých hradišť, tradičně spojovaných s řemeslným a částečně i zemědělským zajištěním mocenských center.

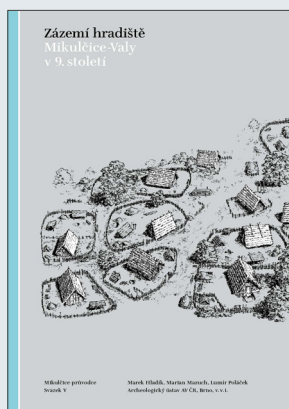
The ninth volume of Studien zum Burgwall von Mikulčice (SBM) presents for the first time within this publication series the analysis of archaeological material from the important, naturally delimited part of the early medieval agglomeration in Mikulčice – the extramural settlement (suburbium). Based on the critical post-excavation analysis of both old (1954–1992) and recent archaeological fieldwork complemented by the results of archaeobotanical analysis, the publication provides a relevant and relatively representative archaeological picture of the studied extramural settlement in Mikulčice. It contributes to the knowledge of the so-called minor settlement areas of early medieval strongholds, which were traditionally associated with crafts and partly with agriculture, but generally with providing services to the power centres.

M. Mazuch – M. Hladík – L. Poláček

Zázemí hradiště Mikulčice-Valy v 9. století

Brno: ARÚB 2020, 110 p.
ISBN 978-80-7524-033-0
(Mikulčice-guide series V)

150 Kč / 6 EUR

Pátý svazek z řady mikulčických průvodců přináší stručný přehled nejvýznamnějších archeologických lokalit 9. století v nejbližším okolí slovanského hradiště v Mikulčicích – předního mocenského centra Velké Moravy. Vedle shrnutí poznatků o nejlépe prozkoumaných velkomoravských sídlištích a pohřebištích popisují autoři vztahy mezi tehdejším centrem a jeho hospodářským zázemím, přičemž poukazují na velké množství témat dotýkajících se různých aspektů života dané společnosti. Nechybějí ani informace čerpající z moderních metod krajinné a prostorové archeologie, stejně jako přehled vývoje bádání v této oblasti.

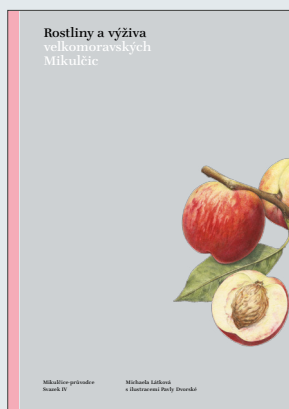
The fifth volume of the Mikulčice-Guide series provides a brief overview of the most important 9th-century archaeological sites in the immediate vicinity of the Slavic stronghold in Mikulčice – the leading power centre of Great Moravia. Besides summarising the best researched Great Moravian settlements and cemeteries, the authors explain the relationship between the power centre and its economic hinterland where they also address various topics of different aspects of the life of the society. A further part of the book includes information and results of the application of modern archaeological methods of landscape and spatial archaeology as well as an overview of the state of research in this area of study.

M. Látková

Rostliny a výživa velkomoravských Mikulčic

Brno: ARÚB 2019, 131 p.
ISBN 978-80-7524-022-4
(Mikulčice-guide series IV)

200 Kč / 8 EUR

Čtvrtý svazek mikulčických průvodců předkládá nejnovější výsledky archeobotanického výzkumu hradiště Mikulčice-Valy v podobě atlasu druhů rostlin doložených na hradišti v období Velké Moravy. Pozornost je věnována jak tradičním kulturním plodinám zajišťujícím základní obživu, tak i luxusním druhům ovoce a zeleniny. Dále nechybí ani pojednání o zemědělských strategiích a charakteru hospodářství zkoumané lokality. Kniha zaujme mezioborovým propojením zájemce o archeologii i botaniku. Tento interdisciplinární přístup přispívá k lepšímu poznání mikulčického hradiště v kontextu okolního přírodního prostředí a jeho hospodářského potenciálu.

The fourth volume of the Mikulčice-Guide series provides the latest findings of the archaeobotanical research into the Mikulčice-Valy site in a form of the atlas of plant species documented at the Great Moravian stronghold. Attention is focused on traditional cultural crops providing the basic livelihood of the stronghold's inhabitants and on the luxurious varieties of fruits and vegetables. The book also includes a part about agricultural strategies and the nature of the economy of the site. With its interdisciplinary approach, the publication will attract those interested in both archaeology and botany. This approach also contributes to a better understanding of the Mikulčice-Valy stronghold in the context of the local environment and its economic potential.

L. Poláček

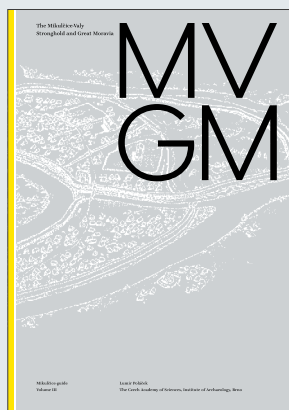
Hradiště Mikulčice-Valy a Velká Morava / The Mikulčice-Valy Stronghold and Great Moravia

Brno: ARÚB 2016, 2018, 151 p.

ISBN 978-80-7524-006-4, ISBN 978-80-7524-017-0

(Mikulčice-guide series II, Mikulčice-guide series III)

180; 250 Kč / 7; 10 EUR

Publikace je věnována evropsky proslulé archeologické lokalitě raného středověku, hradišti Valy u Mikulčic. Pro zájemce z řad široké veřejnosti nabízí obsahově i vizuálně atraktivního průvodce po hradišti, jeho terénním výzkumu i nálezovém fondu. Shrnuje výsledky šedesátiletého archeologického zkoumání tohoto významného centrálního místa a uvádí je do souvislosti s historickým bádáním o Velké Moravě. Z hlediska historického významu místa, stavu dochování a poznání archeologické lokality, ale i malebného krajinného prostředí je hradiště Mikulčice-Valy výjimečnou lokalitou jak v kontextu domácího, tak evropského archeologického kulturního dědictví.

The publication is devoted to the famous European early medieval archaeological site, the Mikulčice-Valy stronghold. This visually and content-wise attractive publication will guide readers from the general public through the stronghold, its excavations and finds. The book summarises the results of sixty years of archaeological research of this central site and links it with the historical research into Great Moravia. From the point of view of its historical importance, the state of preservation and the knowledge of this archaeological site as well as the scenic landscape, the Mikulčice-Valy stronghold represents a unique site in the context of national and European archaeological cultural heritage.

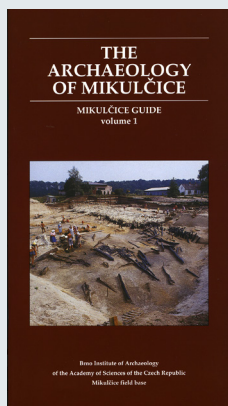
L. Poláček

Terénní výzkum v Mikulčicích / The archaeology of Mikulčice / Die Ausgrabungen in Mikulčice / Terenno proučvane v Mikulčice

Brno: ARÚB 2006, 2008, 44 p.

ISBN 80-86023-47-8, 978-80-86023-78-6, 978-80-86023-80-9, 978-80-86023-82-3
(Mikulčice-guide series I)

74; 80 Kč / 3 EUR

První svazek řady průvodců po výzkumu slovanského hradiště v Mikulčicích přináší přehled nejvýznamnějších objevů učiněných v době mezi zahájením výzkumu v roce 1954 a sezónou 2005.

V první části publikace jsou formou deseti zastavení na okružní trase hradištěm představeny archeologické objekty, doplněné výběrem charakteristických nálezů. Druhá část publikace přibližuje hlavní skupiny archeologických památek v Mikulčicích – jako jsou doklady osídlení, fortifikace, kostely, pohřebiště apod. Závěr publikace je věnován souhrnu terénního výzkumu v Mikulčicích – jeho postupu, metodice a osobnostem. Vsunutá střední plnobarevná část průvodce představuje novější výzkumy (po roce 1999) v prostoru podhradí a nejbližšího zázemí centra na dnešní české i slovenské straně řeky Moravy.

The first volume of the guide series of the Slavic stronghold in Mikulčice provides an overview of the most important discoveries made during the excavation seasons between 1954 and 2005. In the first part of the publication, the archaeological structures and the selection of the characteristic finds are presented as ten stops around the stronghold. The second part of the book introduces the main archaeological monuments in Mikulčice – the settlements, fortifications, churches, cemeteries etc. The final section is devoted to the Mikulčice archaeological fieldwork – its process, methods and archaeologists. The full-colour part in the middle of the guide addresses recent excavations (after 1999) in the Mikulčice suburbium and the hinterland conducted on both the Czech and Slovak sides of the River Morava.

P. Žákovský – P. Bárta – J. Hošek

Středověké meče v českých zemích. Meč jako technologický, kulturněhistorický a archeologický fenomén

Brno: ARÚB 2023, 131 p.

ISBN 978-80-7524-078-1, ISBN 978-80-7524-079-8 (online ; pdf),

DOI 10.47382/arub2023-08

490 Kč / 19 EUR

Meče patří napříč celou svou historií k atraktivním historickým artefaktům dokumentujícím technologickou i uměleckou úroveň dané doby. Ačkoli jsou dějiny mečů velmi dlouhé, vrcholem meče jako zbraně i jako statusového symbolu je nepochybně středověk. Právě tehdy se meč stává symbolem konstituující se šlechty a počíná se zde i jeho vnímání jako ambivalentního předmětu – symbolem moci, cti, odvahy a práva, ale i násilí a války. Kniha představuje středověké meče v komplexní podobě jako objekty studia mnoha vědních disciplín a zasazuje získané poznatky do střeoevropského kontextu. Ukazuje metody zkoumání mečů i naše současné znalosti o jejich výrobě, včetně technologických experimentů. Kniha v populární formě prezentuje výsledky dlouhodobého vědeckého výzkumu, který byl nedávno završen dvěma vědeckými monografiemi.

Throughout their entire history, swords have been among the professionally and layman-attractive historical artefacts documenting the technological and artistic level of the given period. Although the history of swords is very long, the peak of the sword as a weapon and as a status symbol is undoubtedly the Middle Ages. It was precisely then that the sword became a symbol of the constituting nobility and it is here that its perception as an ambivalent object starts. It is seen on the one hand a symbol of power, honour, courage, and law, but on the other hand also of violence and war. The book presents medieval swords in a comprehensive form as objects of study in many scientific disciplines and places the acquired knowledge in the Central European context. It shows the methods of researching swords as well as our current knowledge of their manufacture, including technological experiments. The book presents the results of long-term scientific research in a popular form, which was recently crowned by two scientific monographs.

J. Bartík

Prehistoric exploitation and workshop area at Brno – Stránská skála

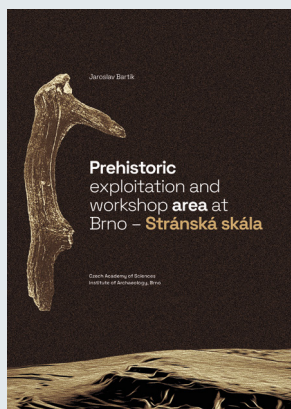
Brno: ARÚB 2023, 348 p.

ISBN 978-80-7524-076-7, ISBN 978-80-7524-077-4 (online ; pdf),

DOI 10.47382/arub2023-07

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 77)

850 Kč / 23 EUR

Stránská skála je celosvětově významnou geologickou a archeologickou lokalitou známou i jako bohatý zdroj juruských rohovců, využívaných po velkou část moravského pravěku. V uplynulé dekádě byl obnoven výzkum těžebního a sídelně-dílnského areálu, zaměřený především na poznání lidských aktivit, probíhajících zde od mladého neolitu do počátku doby bronzové. Publikace prezentuje širokou škálu archeologických nálezů a zaměřuje se především na vývoj štípaných industrií z dílnského areálu, a to jak z pohledu surovinové variability místních rohovců, tak z hlediska technologicko-typologických, chronologických a socio-ekonomických i genderových aspektů. Věnuje se také rekonstrukci distribučních sítí rohovce typu Stránská skála v jednotlivých obdobích pravěku a prvním indiciím týkajícím se lokalizace a charakteru post-paleolitické těžby rohovců na Stránské skále, zasazeným do kontextu obdobně datovaných areálů ve střední Evropě.

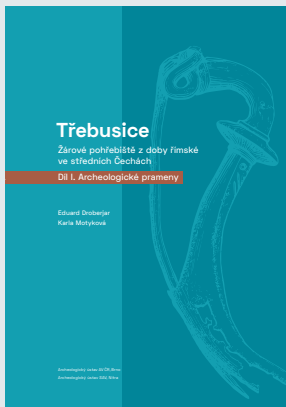
Stránská skála represents a globally important geological and archaeological site known also as a rich source of Jurassic cherts, which were exploited throughout much of Moravian prehistory. Over the last decade, research into the exploitation and workshop area has been resumed, especially with a focus on understanding these activities from the Late Neolithic to the beginning of the Bronze Age. This book presents a wide range of archaeological findings to date. It outlines the development of the chipped industry from the workshop area, both in terms of the variability of the local chert as a raw material and in terms of technological, typological, chronological, socio-economic and gender aspects. It is also aimed to the reconstruction of distribution networks of Stránská skála-type chert in individual periods of prehistory and the first indications concerning the localisation and nature of post-Paleolithic chert exploitation at Stránská skála are also presented, which are set in the context of similarly dated complexes in Central Europe.

E. Droberjar – K. Motyková

Třebusice. Žárové pohřebiště z doby římské ve středních Čechách. Díl I. Archeologické prameny

Brno, Nitra: ARÚB, Archeologický ústav SAV 2023, 639 p.
 ISBN 978-80-7524-074-3 (ARÚB), ISBN 978-80-7524-075-0 (ARÚB) (online ; pdf),
 ISBN 978-80-8196-068-0 (Archeologický ústav SAV), ISBN 978-80-8196-069-7
 (Archeologický ústav SAV) (online ; pdf), DOI 10.47382/arub2023-06
 (Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 76)

990 Kč / 39 EUR

Žárové pohřebiště doby římské v Třebusicích je největší nekropolí polabských Germánů (Svébů) odkrytou na našem území. Výzkumy prováděné v letech 1921 až 1963 vynesly na světlo 960 hrobů, často s mimořádně reprezentativní výbavou, představující unikátní, chronologicky strukturovaný průřez materiální kulturou germánského obyvatelstva Čech od počáteční fáze osídlení v 2. polovině 1. století př. n. l. do 1. poloviny 3. století. Tento soubor dat zůstával dlouho nepublikován, teprve předkládaná monografie věnovaná komplexnímu zveřejnění všech hrobů, včetně detailního katalogu jejich výbavy, splácí tento dluh archeologické vědě a poskytuje badatelské obci nepostradatelné informace o sociální diferenciaci, jejích proměnách a vývoji materiální kultury doby římské. Zatímco první díl edičního počínu prezentuje zejména katalogovou část, druhý svazek se zaměří na analytické zpracování hrobových celků.

The cremation burial ground of the Roman Period in Třebusice is the largest necropolis of Polabian Germans (the Suevi) discovered on our territory. Research was carried out here between 1921 and 1963 and brought to light 960 graves, often with exceptionally impressive goods, representing a unique, chronologically structured cross-section of the material culture of the Germanic population of Bohemia from the initial phase of settlement in the 2nd half of the 1st century BC until the 1st half of the 3rd century AD. This set of data remained unpublished for a long time, but the present monograph dedicated to the comprehensive publication of all graves, including a detailed catalogue of their grave goods, repays this debt to archaeological science and provides the research community with indispensable information about social differentiation, its transformations, and the development of material culture of the Roman Period. While the first volume of the edition mainly presents the catalogue part, the second volume will focus on the analytical treatment of the grave wholes.

M. Hlavica

Fragmenty Velké Moravy. Hrnčířské značky jako nástroj výzkumu společenské a politické komplexity Moravy 9. století

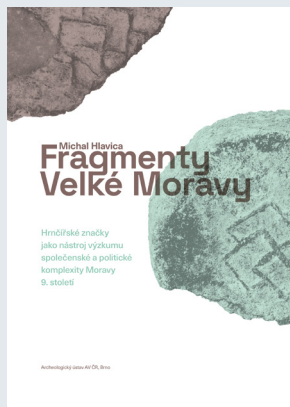
Brno: ARÚB 2023, 179 p.

ISBN 978-80-7524-072-9, ISBN 978-80-7524-073-6 (online ; pdf),

DOI 10.47382/arub2023-05

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 75)

500 Kč / 20 EUR

Kniha vycházející z dizertační práce autora využívá specifický archeologický pramen v podobě tzv. hrnčířských značek pro lepší pochopení společenské a politické organizace raně středověké, zejména velkomoravské, společnosti. Pro plné využití potenciálu pramene autor buduje model ekonomické a společenské komplexity Moravy 9. století. Tento model soustředěný na předpokládané jádro Velké Moravy je následně prověřen dosud největším zpracovaným souborem keramických fragmentů s hrnčířskými značkami z mocenských a ekonomických center v Mikulčicích, Pohansku u Břeclavi, ze Starých zámek v Brně-Lišni, Starého Města u Uherského Hradiště a z pohřebišť v Prušánkách a Nechvalíně. Výsledky vzájemného porovnání jednotlivých otisků značek a analýzy jejich prostorové distribuce prezentují potenciál dalšího studia tohoto pramene a zároveň dávají neortodoxnímu modelu Velké Moravy základní kredibilitu.

The book, based on the author's dissertation, uses a specific archaeological assemblage of pottery marks in an attempt to better understand the level of social and political complexity of early medieval, and especially Great Moravian, society. The author created a model of the economic and social complexity of 9th-century Moravia to fully exploit the potential of this assemblage. This model, which primarily focuses on the presumed core of Great Moravia, is subsequently tested by the assemblage of ceramic fragments with pottery marks from the power and economic centres in Mikulčice, Břeclav–Pohansko, Staré Zámky in Brno-Líšeň, Staré Město near Uherské Hradiště and the burial sites in Prušánky and Nechvalín. The results of the mutual comparison of individual imprints of pottery marks and the analysis of their spatial distribution both present the potential for further study of this archaeological source and provide the unorthodox model of Great Moravia its basic credibility.

Š. Ungerman

Raně středověké pohřebiště v Dolních Věstonicích – Na pískách. Díl I – Analýza. Díl II – Katalog

Brno: ARÚB, Masarykova univerzita 2023; 443, 511 p.

ISBN 978-80-7524-068-2 (ARÚB), ISBN 978-80-7524-069-9 (online ; pdf) (ARÚB),

ISBN 978-80-280-0410-1 (MU), ISBN 978-80-280-0411-8 (online ; pdf) (MU);

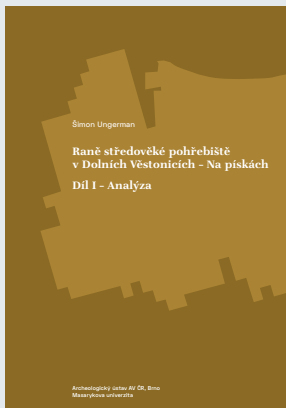
ISBN 978-80-7524-070-5 (ARÚB), ISBN 978-80-7524-071-2 (online ; pdf) (ARÚB)

ISBN 978-80-280-0412-5 (MU), ISBN 978-80-280-0413-2 (online ; pdf) (MU);

DOI 10.47382/arub2023-04-1, DOI 10.47382/arub2023-04-2

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 74)

950 Kč / 37 EUR

Slovanské pohřebiště v Dolních Věstonicích – Na pískách sloužilo k pohřbívání přibližně od přelomu 8. a 9. století do poloviny 11. století. Archeologický výzkum v letech 1946–1959 odkryl takřka 1 300 kostrových hrobů, čímž lokalita patří k největším raně středověkým pohřebištím na Moravě. Publikace hodnotí dosavadní stav bádání o raně středověké chronologii na Moravě a rozbíjí metody, používané k vytváření chronologie na základě hrobových nálezů. Jádrem práce je podrobná analýza pohřebního ritu a hmotné kultury dolnověstonického pohřebiště v kontextu středoevropského bádání. V závěru je představen vývoj pohřbívání na lokalitě a chronologie její hmotné kultury, vypracovaná mj. metodou horizontální stratigrafie. Katalog obsahuje podrobné popisy hrobů a předmětů hrobové výbavy a rozsáhlý obrazový materiál – fotografie vybraných hrobů a kresby dnes existujících předmětů.

The Slavic burial ground in Dolní Věstonice – Na pískách was used for burials from approximately the turn of the 9th century until the middle of the 11th century. Archaeological research in 1946–1959 uncovered almost 1,300 skeletal graves, making the site one of the largest early medieval burial grounds in Moravia. The publication contains an evaluation of the current state of research on early medieval chronology in Moravia and an analysis of the methods used to create a chronology based on grave finds. The heart of the work is a detailed analysis of the burial rite and material culture of the burial ground in Dolní Věstonice, set in the context of Central European research. In the conclusion, the development of burials at the site and the chronology of its material culture are presented, developed using, among other things, the method of horizontal stratigraphy. The Catalogue contains detailed descriptions of the graves and the items of grave goods and extensive pictorial material – photos of selected graves and drawings of the objects existing today.

B. Komoróczy – M. Vlach

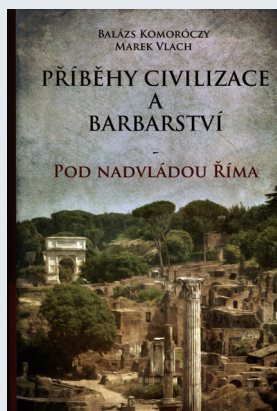
Příběhy civilizace a barbarství

Brno: ARÚB 2023, 307 p.; 3rd expanded edition

ISBN 978-80-7524-062-0, 978-80-7524-038-5 (online ; pdf)

DOI 10.47382/arub2023-01

490 Kč / 19 EUR

Třetí, rozšířené vydání publikace určené odborné i širší veřejnosti je věnována římskému impériu, po dlouhá staletí hegemoni starověkého světa. Snahou autorů bylo syntetizující formou načrtnout hlavní rysy Římské říše, aniž by rezignovali na faktografické shrnutí a na představení základní terminologie. Pojednávání okruhy byly vybírány subjektivně, se záměrem poskytnout čtenářům orientační přehled o tématech, která se objevují i v současné diskusi o roli a podobě státu (např. systém vlády a státní správy, obrana a vojenství, společenské integrace a polarizace). Závěrečná kapitola, v níž je představen dílčí úsek římských dějin, v němž se pod nadvládou Říma krátkodobě ocitla i část dnešní České republiky, je v novém vydání rozšířena o textovou a obrazovou ilustraci poměrů místní markomanské populace a o přehled veřejnosti dostupných prezentací římských památek na našem území.

The third, expanded edition of this publication, intended for both the professional and the general public, is dedicated to the Roman Empire, the hegemon of the ancient world for many centuries. The authors have attempted to outline the main features of the Roman Empire in a synthesizing manner without resigning themselves to a factual summary and an introduction to basic terminology. The topics covered were chosen subjectively to provide readers with an indicative overview of themes that continue to appear in contemporary debates on the role and form of the state (e.g., the system of government and administration, defence and the military, social integration, and polarization). The final chapter, which introduces a sub-period of Roman history in which part of the present-day Czech Republic was briefly under Roman rule, has been expanded in the new edition to include textual and pictorial illustrations of the conditions of the local Marcomannic population and an overview of publicly available presentations of Roman monuments in our territory.

B. Komoróczy – P. Růžičková – M. Vlach

Brána do Římské říše. Vstupte! / Gateway to the Roman Empire. Enter!

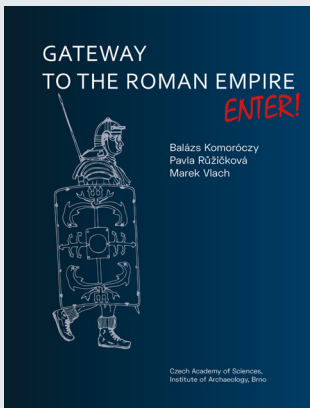
Brno: ARÚB 2022, 2023;131,127 p.

ISBN 978-80-7524-046-0, ISBN 978-80-7524-060-6 (online ; pdf);

ISBN 978-80-7524-064-4, ISBN 978-80-7524-063-7 (online ; pdf);

DOI 10.47382/arub2022-04, DOI 10.47382/arub2023-02

490 Kč / 19 EUR

Populárně-naučná, bohatě ilustrovaná kniha zve čtenáře a čtenářky k pomyslnému vstupu do světa starověké Římské říše. Na počátku této imaginární výpravy stojí archeologické stopy působení římských legií na našem území a výsledky jejich výzkumů prováděných generacemi badatelů z brněnského Archeologického ústavu. V centru zájmu stojí především lokalita Hradisko u Mušova, nejautentičtější římské naleziště na našem území, a její unikátně reprezentativní soubor archeologických nálezů. Fotografie a doprovodné texty čtenáře obeznámí s dobou působení římských legií na jihu Moravy, představí jejich výstroj, výzbroj i předměty každodenní potřeby. Publikace plasticky vykresluje jeden trváním krátký, ale historickým významem mimořádný úsek minulosti našeho území. Kniha doplňuje a rozvíjí již existující popularizační platformy Akademie věd, zejména Návštěvnické centrum Mušov – Brána do Římské říše, a je vhodným průvodcem tamní expozicí.

This popular scientific, richly illustrated book invites readers to take an imaginary journey into the world of the ancient Roman Empire. At the beginning of this journey there are the archaeological traces of the Roman legions in our territory and the research results by generations of researchers from the Brno Archaeological Institute. The centre of interest is the extraordinary location of Hradisko near Mušov, the most authentic Roman site in our territory, and its uniquely representative set of archaeological findings. Photographs and accompanying texts familiarise the reader with the activity of the Roman legions in the south of Moravia, presenting their equipment, weapons and everyday items. The publication vividly depicts an era from our territory that although short was extraordinarily historically significant. The book complements and develops the existing relevant popularisation platforms of the Academy of Sciences, especially the Visitor Centre – Gateway to the Roman Empire, and can be considered a practical guide to the exhibition there.

M. Hladík – K. Hladíková – T. Červík

Historická krajina na strednom Pomoraví / Historical Landscape on the Middle Course of the Morava River

Brno: ARÚB 2023, 86 p.

ISBN 978-80-7524-065-1, ISBN 978-80-7524-066-8 (online ; pdf),

DOI 10.47382/arub2023-03

250 Kč / 10 EUR

Kniha doplňuje webovou mapovou aplikaci „Historická krajina na strednom Pomoraví“. Informace z interaktivní mapy jsou v předkládané publikaci rozšířeny o komplexnější pohled na mezioborový výzkum historické krajiny na středním a dolním toku řeky Moravy. Zatímco interaktivní mapa integruje řadu grafických materiálů a zdrojů a nabízí přístup k dalším internetovým zdrojům informací, tato kniha představuje podrobné principy, metodiku a provedené kroky, stejně jako základní výzkumné hypotézy a otázky výzkumu historické krajiny na středním a dolním toku řeky Moravy.

The book complements the web-map application ‘Historical Landscape on the Middle Course of the Morava River’. The book contains information from the interactive map and is expanded by a more comprehensive view of the interdisciplinary research of the historical landscape on the middle and lower course of the Morava River. While the interactive map integrates many graphic materials and resources and offers access to other online sources of information, this book presents detailed principles, methodology and actions taken, as well as basic research hypotheses and questions the research into the historical landscape on the middle and lower course of the Morava River.

M. Hlava – P. Kalábková – J. Novák – L. Hlubek

Archeologická krajina Uničovska v obrazech

Brno: ARÚB 2022, 263 p.

ISBN 978-80-7524-054-5, ISBN 978-80-7524-056-9 (online ; pdf)

DOI 10.47382/arub2022-01

450 Kč / 18 EUR

Uničov se svým okolím byl až do let 1945–1946 regionem s výraznou převahou národnostně německého obyvatelstva. Tamější archeologie, která se zrodila v roce 1928 pod záštitou místního Městského muzea, byla právě proto takřka výhradně německá. Šťastnou shodou okolností se do dnešních dnů dochoval kompletní archiv s dokumentací ke všem terénním výzkumům z éry jejího pomyslného zlatého věku, který byl v uplynulých letech digitalizován. Za pomoci dobových fotografií a archiválií z tohoto unikátního archivu kniha vypráví příběh o dějinách uničovské archeologie, který je neodmyslitelně spojen s Mizzi Manethovou, jednou z prvních žen v moravské archeologii. Doplňuje jej ucelený přehled nalezišť z jednotlivých katastrů bývalého soudního okresu Uničov. Některá z nich jsou představena pomocí samostatných příběhů o jejich objevování.

Until the years 1945–1946, Uničov and its surrounding area were a region with a predominately ethnic German population, which was why the local archaeology, born in 1928 under the auspices of the local Town Museum, was almost exclusively German. Fortunately, the complete archive with documentation of all excavations from the era of its 'golden age' has survived to this day and has been digitised in recent years. With the help of period photographs and materials from this unique archive, the book narrates the history of Uničov archaeology, which is closely linked to Mizzi Manethová, one of the 'first ladies' of Moravian archaeology. The story is enhanced by a comprehensive overview of sites from individual cadastres in the former judicial district of Uničov, some of which are introduced through their own tales of discovery.

L. Lisá – M. Peška et al.

The transformation of burgher houses in medieval Moravia with respect to Bohemia and Silesia

Brno: ARÚB, Archaia Brno 2022, 311 p.

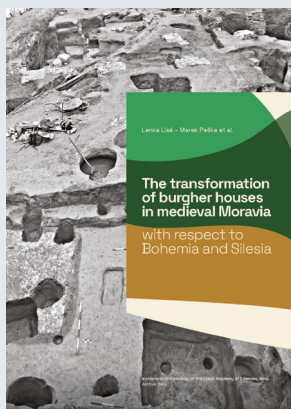
ISBN 978-80-7524-053-8 (ARÚB), ISBN 978-80-7524-059-0 (ARÚB) (online ; pdf),

ISBN 978-80-908220-2-3 (Archaia Brno), ISBN 978-80-908220-6-1 (Archaia Brno)

(online ; pdf), DOI 10.47382/arub2022-05

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 72)

600 Kč / 23 EUR

Geneze a transformace středověkého města patří mezi přední témata medievistiky. Předložená kniha reprezentuje řadu poznatků ze záchranných archeologických výzkumů na Moravě a přilehlé části Slezska v uplynulých 30 letech. Snahou autorů je představení nových i starších nálezů, ale i komparace s dvěma nejprozkoumanějšími městy ve střední Evropě – Prahou a Vratislaví. Zcela novou a mezioborovou kvalitu přináší studium podlahových úprav formou mikromorfologických analýz, a to i v rámci evropského prostoru. Kniha reflektuje hojně diskutovaná témata, jakými jsou typologie nejstarších domů, jejich umístění na parcele, existenci nadzemních částí či přechodu ke zděnému domu. Fenomén středověkého měšťanského domu je také jednou z cest k hledání společné střeoevropské minulosti, proto je kniha v anglickém jazyce přístupná i zahraničním archeologům, historikům a historikům umění.

The genesis and transformation of medieval towns are among the leading themes of medieval studies. This book presents many findings from rescue archaeological excavations in Moravia and the adjacent part of Silesia over the past 30 years. The authors present new and older finds and compare them with the two most researched cities in Central Europe – Prague and Wrocław. A completely new and interdisciplinary quality is brought by the study of floor treatments in micromorphological analyses, even within the European area. The book reflects widely discussed topics such as the typology of the oldest houses, their location on plots, the existence of above-ground parts and the transition to the brick house. The phenomenon of the medieval burgher's house is also one method of searching for a common Central European past, which is why the book is accessible in English to foreign archaeologists, historians and art historians.

J. Apiar

Carbonised macro-remains from a Germanic settlement in Jevišovka-Nová. A contribution to current archaeobotanical knowledge of the Roman period

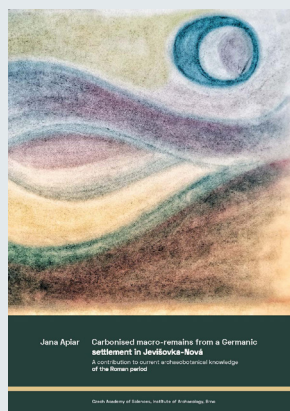
Brno: ARÚB 2022, 242 p.

ISBN 978-80-7524-055-2, ISBN 978-80-7524-057-6 (online ; pdf),

DOI 10.47382/arub2022-02

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 73)

500 Kč / 20 EUR

Kniha je výsledkem postdoktorandského působení hlavní autorky na Archeologickém ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., Středisku pro výzkum doby římské a stěhování národů. Téma knihy se zaměřuje na analýzu a vyhodnocení archeobotanického souboru, který byl získán v průběhu záchranného archeologického výzkumu v Jevišovce – ulice Nová. Zároveň přímo navazuje na výsledky doktorského studia hlavní autorky. Jedním ze závěrů disertační práce byla potřeba doplnit získané výsledky o detailnější archeobotanickou analýzu jednotlivých lokalit, přičemž tato vyhodnocení jsou v našem prostředí stále ojedinělá. Právě archeobotanická analýza materiálu z Jevišovky poskytla příležitost pro toto doplnění a srovnání v rámci dříve dosažených výsledků.

This book results from the lead author's postdoctoral activities at the Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences, Brno, Research Centre for the Roman and Migration Periods. The book focuses on analysing and evaluating the archaeobotanical collection obtained as part of the rescue excavation conducted by the institute in Jevišovka – Nová Street. It directly follows the lead author's doctoral research results. One of the dissertation conclusions was the need to supplement the acquired results with a more detailed archaeobotanical analysis of individual sites, which are still scarce in the local scientific environment. The archaeobotanical analysis of the material from Jevišovka provided the opportunity to supplement and compare the previously obtained results.

L. Poláček et al.

Velkomoravské elity z Mikulčic / Great Moravian Elites From Mikulčice

Brno: ARÚB 2020, 2022; 465, 469 p.

ISBN 978-80-7524-032-3,

ISBN 978-80-86023-48-9, ISBN 978-80-7524-058-3 (online ; pdf),

DOI: 10.47382/arub2022-03

1 100; 1270 Kč / 43; 50 EUR

Kolektivní monografie zpracovává fenomén dvorského prostředí velkomoravských Mikulčic v co nejširším interdisciplinárním kontextu, zejména na základě informací z oborů historie, archeologie a antropologie. Ve čtyřech tematických blocích a čtyřicetiletých kapitolách jsou postupně představeny hlavní oblasti poznání podoby a funkce raně středověkého centra Mikulčice-Valy a života elitní složky jeho obyvatel. Po výpovědi písemných pramenů je pozornost zaměřena na Mikulčice jako ostrovní hrad a mocenské centrum. Třetí blok se věnuje vybraným kategoriím hmotné kultury elit, především luxusním výrobkům. Závěr knihy je zaměřený na bioarcheologickou výpověď kosterních pozůstatků místních obyvatel, zejména na jejich zdravotní stav a fyzickou kondici.

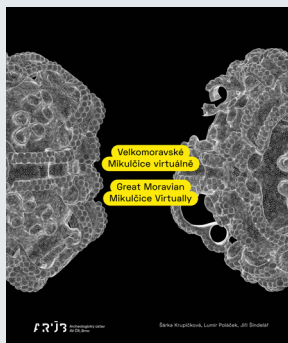
This collective monograph provides a comprehensive interdisciplinary account of the social elites in Great Moravian Mikulčice by drawing on sources of information from history, archaeology and anthropology. The main areas of knowledge about the form and function of this important early medieval centre and the life of the elites are gradually introduced over four thematic sections and twenty-four chapters. The first section of the book describes Great Moravia from a historical point of view. The following section presents archaeological evidence and addresses Mikulčice as an island stronghold and power centre. The third section is focused on selected categories of elite material culture, especially luxury goods. The final section provides the results of bioarchaeological research into the skeletal remains of the Mikulčice population, primarily their health and physical condition.

Š. Krupičková – L. Poláček – J. Šindelář

Velkomoravské Mikulčice virtuálně / Great Moravian Mikulčice virtually

Brno: ARÚB 2022, 143 p.
ISBN 978-80-7524-052-1

250 Kč / 10 EUR

Graficky atraktivně řešená kniha je dvojjazyčným česko-anglickým katalogem výstavy Velkomoravské Mikulčice virtuálně, která se uskutečnila v termínu 25. 8. – 31. 10. 2022 ve výzkumné základně Mikulčice-Trapíkov (s podporou Ministerstva kultury, program NAKI II a Akademie věd ČR). Leitmotivem výstavy i knižní publikace je prezentace vědecky přesných 3D modelů archeologických terénních objektů a artefaktů (zejména šperků a oděvních součástí) objevených na raně středověkém hradišti Mikulčice-Valy a zpracovaných formou počítačové modelace fotogrammetrické dokumentace. Publikace se skládá ze tří částí. První z nich obsahuje tři eseje věnované tematice virtuální archeologie a hradišti Mikulčice-Valy. Druhou část knihy představuje sedm kapitol vlastního katalogu, který obsahuje rozšířené výstavní texty s bohatým obrazovým doprovodem. Prezentované 3D modely jsou převedeny do knihy jak obrazovou formou, tak je zde na jejich internetovou prezentaci odkazováno formou QR kódů. Poslední část knihy dokumentuje výstavní instalaci.

This graphically attractive publication is a bilingual Czech-English catalogue of the exhibition Great Moravian Mikulčice Virtually, which took place between 25th August and 31st October 2022 at the Mikulčice-Trapíkov research base (with the support of the NAKI II programme of the Ministry of Culture and the Czech Academy of Sciences). The leitmotif of the exhibition and the publication is the presentation of scientifically accurate 3D models of archaeological features, structures and artefacts (chiefly jewellery and garment components) discovered at the early medieval site of Mikulčice-Valy and processed by means of the computer modelling of photogrammetric documentation. The publication consists of three parts. Part one contains three essays about virtual archaeology and the settlement of Mikulčice-Valy. Part two consists of seven richly illustrated catalogue chapters, which expand on the exhibition texts. There are images of the exhibited 3D models and there are also QR codes with links to their online presentation. The last part of the book documents the exhibition installation.

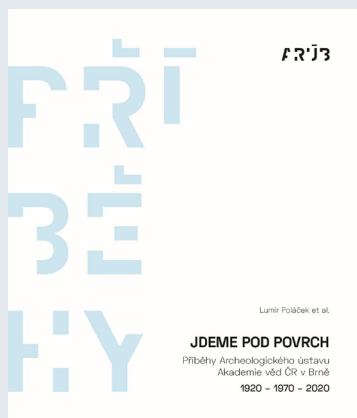
L. Poláček et al.

Jdeme pod povrch. Příběhy Archeologického ústavu Akademie věd ČR v Brně. 1920 – 1970 – 2020

Brno: ARÚB 2021, 391 p.

ISBN 978-80-7524-049-1

490 Kč / 19 EUR

Kolektivní monografie byla připravena a vydána v souvislosti se dvěma významnými výročími spojenými s historií Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., a moravskou archeologií obecně: 50 let od ustavení samostatného Archeologického ústavu Akademie věd v Brně a 100 let od jmenování I. L. Červinky státním konzervátorem pro Moravu a Slezsko za Státní archeologický ústav. Kniha je věnována vybraným klíčovým kapitolám – příběhům – z dějin ústavu, z jeho vědecké, organizační a popularizační činnosti. Nabízí reflexi událostí v kontextu dobových politicko-společenských změn i vývoje archeologické vědy jako takové. Publikace představuje výběr nejvýznamnějších lokalit a objevů pracoviště za posledních 80 let. Svazek s bohatou obrazovou dokumentací je určen odborné i širší veřejnosti.

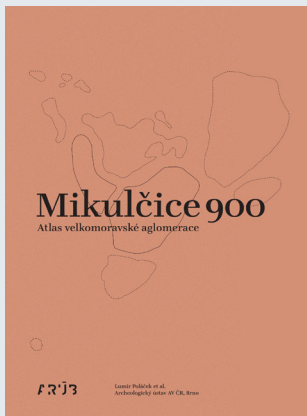
The book is a collective monograph published in connection with two major anniversaries of the Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences, Brno, and Moravian archaeology in general: the 50th anniversary of the establishment of the independent Institute of Archaeology of the Academy of Sciences in Brno and the 100th anniversary of the appointment of I. L. Červinka as state conservator for Moravia and Silesia at the State Institute of Archaeology. The narrative reveals many remarkable stories from the history of the institute regarding its research, organisational and popularisation activities. The publication provides a reflection of the institute in the context of political and social changes as well as the development of archaeology as a scientific discipline. It presents a selection of the most important sites and discoveries of the past 80 years. The book with rich illustrations is intended both for the scientific community and the general public.

L. Poláček – P. Baxa – M. Hladík – M. Hlavica – Š. Krupičková – M. Mazuch – E. Stuchlíková – J. Šindelář

Mikulčice 900. Atlas velkomoravské aglomerace

Brno: ARÚB 2021, 215 p.
ISBN 978-80-7524-044-6

790 Kč / 31 EUR

Velkoformátová obrazově bohatá publikace doplňuje paralelně zveřejněnou interaktivní mapu velkomoravské sídelní aglomerace Mikulčice–Kopčany. Hlavním posláním obou výstupů je shromáždění prostorových poznatků o Mikulčicích coby klíčové lokalitě velkomoravského bádání v České republice s téměř 70 let trvajícím archeologickým výzkumem. Známe podobu hradiště a řadu lokalit v jeho bezprostřední blízkosti i širším zázemí, máme k dispozici statisíce nálezů v podobě artefaktů i ekofaktů. Knižní atlas i interaktivní mapa mají tyto shromážděné poznatky prostorově vizualizovat a přehledně je zpřístupnit vědecké komunitě i zájemcům z řad široké veřejnosti.

The large-format and richly illustrated publication supplements the online interactive map of the Great Moravian settlement agglomeration of Mikulčice-Kopčany. Both outcomes aim at collecting spatial data from the Mikulčice stronghold, which is a key site for the study of Great Moravia in the Czech Republic with a tradition of almost seventy years of archaeological research. The form of the stronghold and a number of sites in its vicinity and hinterland are known and thousands of archaeological finds (artefacts, ecofacts) were recovered. The atlas and the interactive map spatially visualise these findings and make them available to the scientific community and the general public.

M. Karwowski – B. Komoróczy – P. C. Ramsel (eds.)

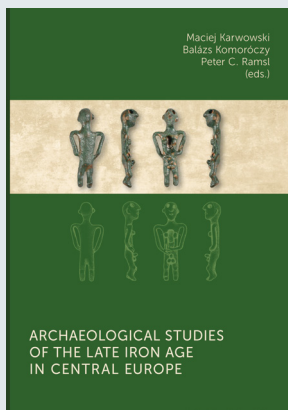
**Archaeological Studies of the Late Iron Age in Central Europe.
Proceedings of the 15th International Conference of the Series
“The La Tène Period in Bohemia, Moravia and Slovakia”
(„Doba laténská v Čechách, na Moravě a na Slovensku“)
in Klement-Oberleis 11–13 June 2014**

Brno: ARÚB 2021, 293 p.

ISBN 978-80-7524-045-3

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 71)

600 Kč / 23 EUR

Sborník studií mezinárodního kolektivu autorů je věnován problematice Keltů v prostoru střední Evropy. Osmnáct publikovaných příspěvků zahrnuje široké spektrum otázek, kterými se zabývá soudobá protohistorická archeologie laténského období. Publikace členěná do tematických okruhů pohřebišť, sídlišť, artefaktů a regionálních případových studií významně obohacuje aktuální stav poznání vývoje východní sféry keltské civilizace na kontinentu. Studie představují zcela původní zveřejnění nových nálezů i výsledků teoretického výzkumu.

The conference proceedings from an international team of authors focus on the Celts in Central Europe. Eighteen articles cover a broad spectrum of research questions that are the subject of study in the La Tène period archaeology. The publication is divided into thematic subject areas – burial grounds, settlements, artefacts, and regional case studies – that significantly contribute to the current state of research on the development of the Eastern Celts on the European continent. The articles publish both new finds and the results of the theoretical research.

E. Droberjar – B. Komoróczy (eds.)

Příspěvky k poznání barbarských komunit (Archeologie barbarů 2016 a 2018)

Brno: ARÚB 2021, 361 p.

ISBN 978-80-7524-047-7

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 70)

500 Kč / 20 EUR

Sborník vycházející ze dvou konferencí Archeologie barbarů konaných v letech 2016 a 2018 obsahuje celkem 21 příspěvků mezinárodního kolektivu autorů z České republiky, Slovenska a Polska. Jazykem příspěvků je čeština, slovenština, polština, němčina a angličtina. Jednotící motiv předkládané publikace představuje téma přechodných fází protohistorického vývoje a vojenské aspekty těchto klíčových období, zřetelné zejména v nálezové kategorii militarií. Studie se svým zaměřením dělí do tří vymezených okruhů – Germánská sídliště a nové nálezy z doby římské, Vojenství a militaria doby římské a Komunity doby stěhování národů.

The conference proceedings, which are based on the Archaeology of Barbarians conferences held in 2016 and 2018, contain 21 articles from the international team of authors from the Czech Republic, Slovakia and Poland. The articles are published in Czech, Slovak, Polish, German and English. The unifying motive of the publication is the topic of the transition phases of the protohistoric development and military aspects of these key periods, which are particularly noticeable in the war gear category. The publication can be divided into three subject areas – Germanic settlements and new finds from the Roman Period, Roman military and war gear, and the Communities of the Migration Period.

Š. Ungerman

Frühmittelalterliche Ohringe mit vier Blechbeeren in Nord-, Mittel- und Südosteuropa. Eine Fallstudie zur Entstehung des großmährischen Prachtschmucks

Brno: ARÚB 2021, 193 p.

ISBN 978-80-7524-048-4

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 69)

350 Kč / 14 EUR

Kniha se zabývá náušnicemi se čtyřmi bubínky z Čech, Moravy, Slovenska a Dolního Rakouska, z nichž většina pochází z velkomoravských pohřebišť s datací do 9. století. V první části monografie je analyzována typologie těchto náušnic, obsahující několik specifických kategorií, jejich datování a způsob výroby. Druhá část publikace je věnována otázce provenience těchto artefaktů, přičemž autor zpracovaný soubor systematicky srovnává s analogickými náušnicemi z 9.–12. století, nalezenými na rozsáhlém prostoru od Švédska po Řecko. Kompletní česká verze textu knihy je k dispozici volně ke stažení.

The publication focuses on four-beaded earrings from Bohemia, Moravia, Slovakia and Lower Austria, with the majority of the studied artefacts coming from the 9th-century Great Moravian burial grounds. In the first part of the book, the typology of these earrings with several specific categories is analysed, including their chronological data and production method. The second part of the publication addresses the provenience of these artefacts, and the assemblage is compared with analogous earrings that occurred on the vast territory from Sweden to Greece in the 9th–12th centuries. The full Czech version is available for free download.

R. Procházka – A. Balcárková – M. Nývtová Fišáková – A. Přichystal

Přerov, Horní náměstí č. p. 19, 20. Otázka prostorového vývoje lokality a možnosti poznání socioekonomického profilu jejích obyvatel v 9. – 12. století

Brno: ARÚB 2020, 197 p.

ISBN 978-80-7524-039-2

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 67)

290 Kč / 11 EUR

Monografie podrobně vyhodnocuje výsledky záchranných archeologických výzkumů v č. p. 19 a 20 na Horním náměstí v Přerově, které odhalily pozůstatky dřevěné zástavby s bohatou hmotnou kulturou nejen keramiky, ale i kovových, skleněných a dalších artefaktů. Volně navazuje na předchozí monografii autora s kolektivem spolupracovníků Hrad Přerov v raném středověku (9.–11. století), Brno 2017. Práce představuje významný příspěvek k poznání mladohradištní hmotné kultury na Moravě, jakož i k diskusi o socioekonomické struktuře obyvatelstva opěrného bodu piastovské moci na Moravě i následného přemyslovského hradu (10./11.–12. století) ve středoevropském kontextu.

The monograph provides a detailed evaluation of the results of the rescue archaeological excavations at 19 and 20 Horní Square in Přerov, which revealed the remains of wooden houses with rich material culture including pottery, metal, glass and other artefacts. It generally follows on from the previous 2017 publication entitled 'Hrad Přerov v raném středověku (9.–11. století)' by the collective of authors. The work significantly contributes to the knowledge of the Late Hillfort material culture in Moravia, as well as to the discussion of the population structure of the important Piast stronghold in Moravia and the subsequent castle of the Přemyslid period (10th/11th–12th centuries) within the Central European context.

M. Polanská

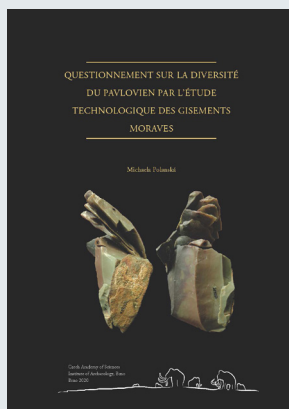
Questonnement sur la diversité du Pavlovien par l'étude technologique des gisements moraves

Brno: ARÚB 2020, 446 p.

ISBN 978-80-7524-041-5

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 66)

1 000 Kč / 39 EUR

Jedna z nejvyspělejších paleolitických kultur – Pavlovien, byla dosud definována souborem kritérií hmotné kultury a symbolických projevů. Technologická analýza kamenných nástrojů z území dnešní Moravy však nabídla nový pohled na tuto kulturu starší doby kamenné. Umožnila tak rozpoznat tři nezávislé skupiny, každou se svými techno-ekonomickými a typologickými specifickými vlastnostmi. Ve světle těchto výsledků je možné rozdělit pavlovienskou entitu na skupinu s mikropilkami a skupinu s geometrickými mikrolity. Skupina s milovickými hroty je v aktuálním stavu bádání méně charakterizovaná, je však pravděpodobně chronologicky a stratigraficky mladší. Cílem této práce je první představení těchto jednotlivých pavlovienských skupin s jejich zvláštnostmi i stabilními prvky.

One of the most advanced Paleolithic cultures – the Pavlovian – has so far been defined by a set of criteria of material culture and symbolic manifestations. However, the technological analysis of stone tools from the territory of today's Moravia offers a new perspective on this Paleolithic culture. The research identified three separate groups, each with its own techno-typological and economic specific attributes. Regarding these results, it is possible to divide the Pavlovian culture into a group with microsaws and a group with geometric microliths. A group with Milovice points is less characterised in the current state of research although we assume, that in terms of chronology and stratigraphy, it is of a later dating. The aim of this work is the first presentation of these Pavlovian groups both with their peculiarities and characteristic features.

L. Šebela – A. Přichystal

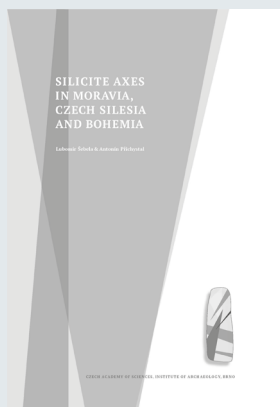
Silicite Axes in Moravia, Czech Silesia and Bohemia (Czech Republic)

Brno: ARÚB 2020, 306 p.

ISBN 978-80-7524-037-8

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 65)

500 Kč / 20 EUR

Publikace se zabývá problematikou silicitových seker a dlát, které představují v pravěku zvláštní druh štípané industrie. Na území České republiky jsou zastoupeny poměrně vzácně. Objevují se hlavně v pozdním eneolitu a ve starší době bronzové. Pro jejich výrobu byly využívány především silicity z glacigenních sedimentů (severský pazourek), v menší míře i polské silicity; domácí suroviny byly využívány minimálně. Sekery jsou dokladem intenzivních kontaktů mezi českými zeměmi a oblastmi na sever od České republiky, kde byly jejich produkční centra. Morfologicky je kolekce silicitových seker velmi pestrá. Její rozmanitost můžeme vysvětlit periferní polohou českých zemí vůči produkčním centrům v jižní Skandinávii a středním a jižním Polsku.

The publication examines silicite axes and chisels, which represent a special type of chipped stone industry in the prehistoric period. In the territory of the Czech Republic, they occur relatively rarely and known finds are usually dated to the Late Eneolithic and Early Bronze Age periods. In terms of the raw material, they were primarily made of silicites from glacigene sediments (flint) and to a lesser extent from Polish raw materials. Local raw materials were used to a negligible extent. Silicite axes and chisels are evidence of intensive contact between the Czech territory and areas north of the Czech Republic, where the production centres could be found. Morphologically, the collection of siliceous axes is extremely varied. The diversity of such can be explained by the peripheral position of the Czech Republic in relation to production centres in southern Scandinavia, and central and southern Poland.

M. Erdrich – B. Komoróczy – P. Madejski – M. Vlach (eds.)

Marcomannic Wars and Antonine Plague. Selected essays on two disasters that shook the Roman World

Brno, Lublin: ARÚB, Instytut Archeologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2020, 298 p.

ISBN 978-80-7524-026-2, 978-83-227-9223-0

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 61, Lubelskie materiały archeologiczne XVII)

500 Kč / 20 EUR

Publikace mezinárodního autorského kolektivu je věnována jedné z klíčových etap starověkých dějin – době vlády císaře Marca Aurelia (161–180 n. l.). Toto období bylo naplněno mimořádnými událostmi majícími dopad na celou Evropu. Druhé století našeho letopočtu výrazně ovlivnila jedna z největších pandemických událostí v dějinách, tzv. Antoninovský mor. Svědectví o onemocnění, které lze diagnostikovat jako pravé neštovice, jsou představena a nově vyhodnocena v příslušných kapitolách knihy. Další dobovou ničivou událostí pak byly také tzv. Markomanské války. Nejrozsáhlejší soubor archeologických stop válečných událostí pochází z území dnešní České republiky, Slovenska a Rakouska a je prezentován v rozsáhlé a bohatě ilustrované závěrečné kapitole knihy.

The publication by an international team of authors addresses one of the key stages in Ancient history – the period of the reign of the Roman Emperor Marcus Aurelius (161–180 AD), which featured many extraordinary events that affected the whole of Europe. One of the largest pandemics in history, the so-called Antonine Plague, significantly influenced the second century AD. The testimonies of the disease diagnosed as chickenpox are presented and re-evaluated in the relevant chapters of the book. The Marcomannic Wars are another contemporary destructive episode of the studied period. The most extensive set of archaeological evidence of the war events comes from the Czech Republic, Slovakia and Austria and is presented in the comprehensive and richly illustrated final chapter of the book.

M. Karwowski – B. Komoróczy – P. Trebsche (Hrsg.)

Auf den Spuren der Barbaren – archäologisch, historisch, numismatisch (Archäologie der Barbaren 2015)

Brno: ARÚB 2019, 243 p.

ISBN 978-80-7524-025-5

(Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 60)

500 Kč / 20 EUR

Publikace vycházející z podkladů vzešlých z konference Archeologie barbarů 2015. Hlavním tématem konference byli Keltové a Germáni ve středním Podunají v archeologických a numizmatických pramenech (2. století př. Kr. – 2. století po Kr.), ale prostor byl dán i dalším fenoménům protohistorického vývoje – absolutní a relativní chronologie přechodných horizontů, otázky monetarizace a výpovědi numizmatických souborů, vojenské, hospodářské a diplomatické interakce podél severojižní osy regionu a další dílčí témata. Sborník obsahuje celkem 18 studií autorů z České republiky, Slovenska, Polska, Maďarska a Německa.

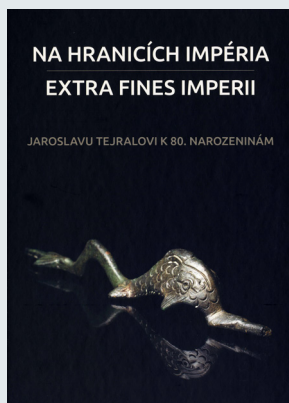
The proceedings are based on the Archaeology of Barbarians 2015 conference with the main theme focusing on the Celts and Germanic tribes in the Middle Danube Region in archaeological records and numismatic sources (2nd century BC – 2nd century AD) although other protohistoric development phenomena are also included. Among the discussed topics are the absolute and relative chronology of the transitional horizons, the issues of monetisation and testimony of the numismatic sources, military, economic and diplomatic interactions along the north-south axis of the region, and several other sub-themes. The publication contains 18 articles from Czech, Slovak, Polish, Hungarian and German authors.

Na hranicích impéria. Jaroslavu Tejralovi k 80. narozeninám

Brno: ARÚB, Masarykova univerzita 2016, 446 p.

ISBN 978-80-7524-008-8, 978-80-210-8579-4

600 Kč / 23 EUR

Obsáhlý sborník přináší příspěvky renomovaných autorů z mnoha evropských zemí (kromě ČR a Slovenska především z Polska, Ruska, Rakouska, Ukrajiny, Německa a Maďarska) věnované jednomu z nejvýznamnějších badatelů v oblasti archeologie doby římské, doc. PhDr. Jaroslavu Tejralovi, DrSc. Za úvodní gratulace se řadí oslavencův životopis a také přehledně zpracovaná bibliografie, čítající desítky titulů především z kategorie studií, ale rovněž monografií, editorských počínů i dalších příspěvků, publikovaných jak v českých tak i zahraničních periodikách. Přes třicet příspěvků s bohatou obrazovou dokumentací představuje archeologické nálezy a situace z prostoru za hranicí římského impéria.

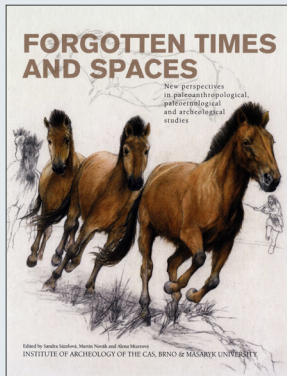
This extensive collective work presents contributions of renowned authors from various European countries (besides the Czech Republic and Slovakia, it includes Poland, Russia, Austria, Ukraine, Germany and Hungary) and is devoted to one of the most important archaeologists of the Roman Period, doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc. The introductory commendations are followed by a professional biography of the celebrated archaeologist with a comprehensive bibliography listing a number of publications – articles, monographs, edited volumes and other contributions published in both Czech and international periodicals. The book also features over thirty contributions with rich illustrations that present archaeological finds and contexts from the area beyond the borders of the Roman Empire.

S. Sázellová – M. Novák – A. Mizerová (eds.)

Forgotten times and spaces. New perspectives in paleoanthropological, paleoetnological and archeological studies

Brno: ARÚB, Masarykova univerzita 2015, 617 p.
ISBN 978-80-7524-000-2, 978-80-210-7781-2

880 Kč / 34 EUR

Předkládaná publikace přináší přes čtyřicet příspěvků mezinárodního kolektivu autorů a jejím záměrem je především shromáždit a popsat střípky předchozích, zapomenutých způsobů života. Lidský život a evoluce překlenují různé historické epochy i místa, osud člověka se však zdá být neúprosný, protože svědkové, vzpomínky i hmatatelné důkazy lidské existence se nevyhnutelně vytrácejí. Kniha současně odráží výsledky široké, mezinárodní spolupráce významného badatele Jiřího A. Svobody s autory zde publikovaných příspěvků, včetně těch, kteří se jeho dílem inspirovali. Svazek upoutá svým obsahem, rozsahem i výtvarným zpracováním.

The publication provides over forty contributions from an international team of authors and is aimed at collecting and describing fragments of past and forgotten ways of life. Life and human evolution cover different historical epochs and places; however, human destiny seems relentless as witnesses, memories, and tangible evidence of human existence inevitably disappear. At the same time, the book reflects the results of the broad and international collaboration of the prominent researcher Jiří A. Svoboda with the authors of the published articles, including those who are inspired by his work. The presented publication attracts an audience with its content, scope and artwork.

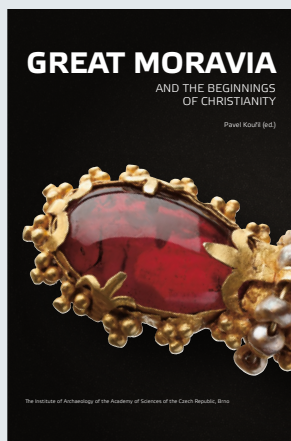
P. Kouřil (ed.)

Velká Morava a počátky křesťanství / Great Moravia and Beginnings of Christianity

Brno: ARÚB 2014, 517; 532 p.

ISBN 978-80-86023-53-3, ISBN 978-80-86023-54-0

700 Kč / 27 EUR

Výpravná kolektivní monografie zaměřená na problematiku Velké Moravy a počátky christianizačního procesu, připravená a vydaná v souvislosti s exkluzivní putovní výstavou Velká Morava a počátky křesťanství, realizovanou v letech 2014 a 2015. První část publikace obsahuje studie domácích i zahraničních badatelů, týkající se velkomoravské tematiky a klíčových lokalit. Obsáhlá katalogová část pak nabízí kvalitní detailní fotografie a popis vybraných raně středověkých artefaktů z uvedeného období. Zde prezentované lokality a nálezy mají široký teritoriální, provenienční i chronologický záběr. Zachycují a dokumentují předvelkomoravský vývoj, období vzniku, rozmachu i úpadku Velké Moravy, ale i počátky českého státu.

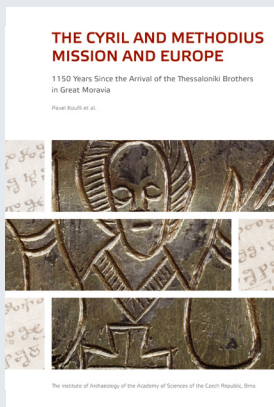
The collective monograph focuses on the narrative of Great Moravia and the beginnings of the Christianisation process. The book was published in connection with the exclusive touring exhibition Great Moravia and the Beginnings of Christianity, which was held in 2014 and 2015. The first part of the book contains contributions by Czech and foreign academics and is aimed at the Great Moravian issues and the key archaeological sites. The extensive catalogue included provides high-quality detailed photos and descriptions of the selected early medieval artefacts from the studied period. The sites and finds presented in this publication have a broad territorial, provenance and chronological scope. They record and document the pre-Great Moravian development, the emergence, expansion and demise of Great Moravia, as well as the beginnings of the Czech lands' state formation.

P. Kouřil et al.

The Cyril and Methodius Mission and Europe

Brno: ARÚB 2014, 401 p.
ISBN 978-80-86023-51-9

500 Kč / 20 EUR

Kolektivní monografie věnovaná problematice cyrilometodějské misie na Velké Moravě, zohledňující její předpoklady, působení i důsledky. V širokém mezinárodním kontextu sumarizuje výsledky mnohaletých výzkumů a bádání řady oborů – archeologie, historie, dějin umění, slavistiky, filologie, literární vědy či religionistiky. Publikace je rozdělena do tří tematických okruhů – Předpoklady, Bratři ze Soluně a Paměť, s chronologickým záběrem od osmého a devátého století až po století osmnácté. Je tedy zaměřena nejen na vlastní misijní působení obou soluňských bratří na Velké Moravě, ale sleduje také jejich odkaz a tradici v pozdějších obdobích jak v rámci českých zemí, tak i v širších evropských souvislostech.

The collective monograph devoted to the mission of Cyril and Methodius in Great Moravia takes into account its motives, course and consequences. In a broad international context, it summarises the results of the long-term research of various fields – archaeology, history, art history, Slavic studies, philology, and literary and religious studies. The publication is divided into three thematic parts – Assumptions, Brothers from Thessaloniki, and Memory, with a chronological scope from the 8th and 9th centuries until the 18th century. Therefore, it not only focuses on the mission of the Thessaloniki brothers but also traces their legacy and tradition in the later periods in the Czech lands and Europe.

Přehled výzkumů

PV 64/1, 64/2

Brno: ARÚB 2023, 299, 176 s. ISSN 1211-7250 (print), ISSN 2571-0605 (online); 290 Kč / 11 EUR

PV 63/1, 63/2

Brno: ARÚB 2022, 222, 203 s. ISSN 1211-7250 (print), ISSN 2571-0605 (online); 290 Kč / 11 EUR

PV 62/1, 62/2

Brno: ARÚB 2021, 311, 212 s. ISSN 1211-7250 (print), ISSN 2571-0605 (online); 290 Kč / 11 EUR

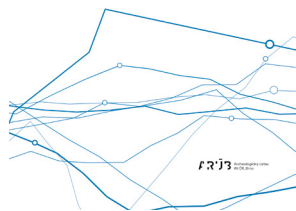
PV 61/1, 61/2

Brno: ARÚB 2020, 226, 326 s. ISSN 1211-7250 (print), ISSN 2571-0605 (online); 290 Kč / 11 EUR

Find the available issues on the e-shop
<https://www.arub.cz/en/publications/>

All of the PV issues are available online for free, see the website
<https://www.arub.cz/en/prehled-vyzkumu>

The Institute of Archaeology of the Czech Academy of Sciences, Brno, is a research institution that aims to broaden our knowledge of the past inhabitants and transformations of the territory of Moravia and Czech Silesia, and the Middle Danube region, based on the archaeological record. ARÚB conducts both systematic and rescue archaeological excavations; processes and conserves the finds, publishes scientific and popularisation works and presents the scientific outputs to the general public.

The main areas of study include the birth of modern humans and their adaptation to the natural conditions of the Paleolithic period, military conflicts between barbarians and the Romans in the first centuries AD and the transformation processes from the Early to the High Middle Ages with a special focus on Great Morava.

Updated in April 2024.

The listed prices may vary depending on the current exchange rate.